

Nord-Trøndelag Høyre
Verdal

24. november 1989

Med forbehold om endringer

SPERRET til kl 1800

Statsminister

Jan P. Syse

HVA REGJERINGEN VIL

"Ingen kursendring", sier noen av dem som kritiserer Regjeringens politikk. "En ny og farlig linje", sier andre. Jeg har lagt merke til at hver enkelt innstramming i budsjettet omtales som katastrofal, mens summen av innstrammingene omtales som bagatellmessig. (Dette er et av de sjeldne tilfellene da hver av delene er større enn helheten. Men så ser da politiske regnestykker gjerne anderledes ut enn annen matematikk.)

De som sier "ingen kursendring" sier som så: Regjeringen strammer riktignok inn den forrige regjeringens budsjettforslag med 3,1 milliarder kroner. Men 3,1 milliarder er jo ikke mer enn 1 prosent av hele budsjettet. Det er så smått at man like gjerne kunne la være. Men en slik tankegang er meningsløs:

For det første er det ikke selvsagt å stramme inn på offentlige utgifter. Det er uvanlig. Ingen ny regjering har strammet så hardt inn på et fremlagt budsjettforslag som vi gjør nå i høst. Brundtland-regjeringen gjorde et stort nummer av sin "snu-operasjon". De strammet inn utgiftssiden med

0,5 milliarder. Vi starter med en innstramming på over 3 milliarder.

For det annet må spørsmålet være om man arbeider i riktig eller gal ende av problemene. Det er forskjell på å gjøre et underskudd mindre eller større. Vi gjør det mindre.

For det tredje blir Stortingets budsjettbehandling strammere fordi vår Regjering holder igjen. (Selvom jeg gjerne skulle ha sett at Stortinget var like opptatt av innsparinger som av påplusninger.) Arbeiderparti-regjeringens budsjettforslag var et signal til å bruke mer penger. Vårt budsjett er et signal om å bruke mindre penger.

For det fjerde vil vi fortsette å arbeide i riktig ende av problemene. Hvert enkelt skritt blir til sammen en stor distanse, forutsatt at man hele tiden går i samme retning, og har klart for seg hvor man vil. Det er spørsmål om konsekvens.

Arbeiderparti-regjeringen manglet konsekvens. Det blir den hardeste dommen over den. Brundtland strammet inn i privat sektor, men nesten ikke i de offentlige budsjetter, som trengte det mest. Og i sitt siste budsjett oppga hun enhver innstramming.

Jo, vi vil ha kursendring, og vi vil ha system i kursendringen. Å snu økonomien er som å snu en supertanker. Det er ikke gjort på minuttet. Og det skal gjøres uten at båten grunnstøter. Det må gjøres tålmodig, og fremfor alt systematisk. Et lands økonomi er sånn.

Vi har bundet oss til å holde orden i økonomien, til ikke å svekke budsjettbalansen i løpet av budsjettåret. Dette er en kraftig omlegging i forhold til tilstandene under regjeringen Brundtland.

Hvorfor vil vi ha kursendring? Hvor vil vi hen? Det har med langt mer enn økonomi å gjøre. Men økonomien skal gi oss redskapene, så derfor starter jeg med den.

Norsk økonomi er i alvorlig ubalanse. Den offentlige andelen er altfor stor, og under Arbeiderpartiets 3 år vokste den videre, fra 46 til 51 prosent. Dette kan ikke fortsette. Vi kan bare få ny vekst i næringslivet - og lønnsomme arbeidsplasser - hvis vi styrker den private sektoren. I årene fremover har vi som mål - for å sitere Lysebu-erklæringen - at "veksten i det offentlige forbruket blir svakere enn veksten i nasjonalinntekten."

Dette er ikke et fromt ønske, men en forpliktelse. En nødvendig forpliktelse. Det samlede offentlige forbruket er i dag så stort at det hemmer veksten i norsk økonomi. Da må vi gjøre noe med det.

En av våre ordførere sa til meg forleden dag at det ikke var lett å være ordfører når Regjeringen strammer inn. Nei, jeg vet det. Men hvis den offentlige sektor er for stor, og kommunesektoren er den som har vokst aller mest, så kommer vi ikke unna at kommunene må sette egen tæring etter landets næring. Og det er ikke slik at kommunene får grunnlaget revet bort under seg. Det dreiser seg om en innstramning fra 127,7 til 127,2 milliarder. De fleste private virksomheter ville i disse tider vært takknemlige for å ha så begrensede problemer.

Det er naturligvis lett å se uløste kommunale oppgaver som gjerne kunne ha trengt større bevilgninger. Men til syvende og sist kommer spørsmålet om hvor pengene skal tas fra. Og i dag er svaret at pengene i så fall må tas fra den private sektor. Vi måtte høyne skattene. Eller vi måtte bruke opp oljepengene enda fortere.

Ingen av delene er ansvarlig politikk. Derfor kan stat og kommune i årene fremover ikke få flere penger ved å kreve en større andel fra den private sektor. Den offentlige innsats kan bare bli sterkere ved å få mer ut av den enkelte krone. Vi skal i årene fremover rydde opp og forenkle systemet av inntektsoverføringer via staten. Men vi kan ikke sende mer penger gjennom systemet, fordi det ikke er mer penger å sende.

(Offentlig budsjettbehandling kan ikke lenger bare dreie seg om å gjøre de offentlige budsjetter større. De må dreie seg om hva økonomien tåler. Hva familiene tåler, hva bedriftene tåler. Like sikkert som at folk og næringsliv har fordel av et sterkt, effektivt offentlig apparat, like sikkert er at privatøkonomien får pustevanskeligheter hvis den offentlige belastningen blir for tung. Og det er den blitt.)

Dette er roten til Norges største problemer nå; roten til arbeidsløsheten, omkostningsnivået, den svake konkurransevnen. Da kan vi ikke la være å gjøre noe med det.

Her kommer tariffoppgjøret inn. Vi skal nå tilbake til et system med frie forhandlinger, slik det bør være. Men lønnskravene som er varslet er langt høyere enn norsk økonomi kan tåle. Så høye lønnsøkninger ville uvegerlig slå ut i økte priser, dårligere konkurransevne og dermed tapte arbeidsplasser.

Dette er realiteter som ingen kommer forbi. Store lønnstillegg som det ikke finnes dekning for vil ramme arbeidsplassene, og gjøre det dobbelt vanskelig å få dem som går ledige i arbeide igjen.

Derimot vil et moderat lønnsoppgjør være hjelp til selvhjelp, både for arbeidstakerne, bedriftene og landet som helhet.

Vi må være klar over at et hvert signal om at norsk økonomi kan komme ut av kontroll skaper øyeblikkelige problemer. Det slår ut i form av øket rentepress og svekkelse av den norske kronen. Det må være en felles oppgave å redusere faren for en slik utvikling.

Derfor er jeg ekstra skuffet og betydelig bekymret over tidligere finansminister Gunnar Berges kommentarer i denne sammenheng - en virksomhet Dagbladet betegner som å "helle bensin på bålet". I motsetning til Arbeiderpartiets nestleder i finanskomiteen, Sigbjørn Johnsen, - som manet til moderasjon - synes Berge å la egne partimarkeringer gå foran hensynet til landets ve og vel. Jeg tror han bør overveie hvor farlig dette er. I saker som dette må opposisjon og regjering ha et felles ansvar for at resultatet blir slik at landet kan leve med det.

(Ingen politisk instans kan lenger nærme seg spørsmål om økonomi og budsjettbalanse ut fra den forestilling at noen steds finnes det noen med ubrukte penger som kan betale ens egne regninger. Det er lissom-økonomi. Vi kan blåse opp de offentlige overføringene med store tall. Men noe vil da gi etter - pengeverdien, eller renten, eller valutakursen, eller alt sammen. Ingen vil bli rikere, mens landet blir en god del fattigere.)

Vi har et annet valg vi må gjøre. Vi har valget mellom å bruke opp hele oljeformuen i Nordsjøen nå, eller å la den komme flere generasjoner av nordmenn til gode. Vi må treffe dette valget nå, for allerede i løpet av noen år vil oljeproduksjonen i Nordsjøen nå toppen. Hvis ikke oljeprisen da stiger, vil inntektene begynne å gå nedover, inntil de tar slutt.

Så dette er egentlig to spørsmål. Det ene handler om ansvar for å tenke lenger enn til øyeblikket, om å se bortfor vår egen generasjon. For å si det høytidelig: Om solidaritet med dem som kommer etter oss, våre barn

og barnebarn. Jeg vet ikke om noe parti som burde ha lettere for å svare riktig på denne utfordringen enn et konservativt parti som Høyre. Og det riktige svaret er at vi ikke har lov til å tære opp nasjonalformuen på én generasjons forbruk.

Derfor vil Regjeringen forslå å bygge opp et oljefond, slik at virkningene på norsk økonomi blir stabilisert og mer påregnelig.

(Den andre siden av den samme saken er at det ikke engang er til beste for vår egen generasjons å bruke opp oljepengene nå. Norge har allerede femten års erfaring for at et overforbruk av oljepenger ødelegger konkurransevnen, øker prisene og svekker produktiviteten. Oljen har gitt oss større anledning til å kaste penger på problemene i stedet for å løse dem. Og landet har latt seg forlede til å gripe muligheten.)

Dermed gir Regjeringens oppgaver seg selv. Vi må redusere statens andel av nasjonalinntekten. Vi må få bukt med underskuddet i statsbudsjettet totalt, og sterkt redusere underskuddet før vi dekker det med oljeinntektene. Vi må senke skattene for å oppmuntre til øket arbeidsinnsats og for å fremme investeringer og kapitaldannelse.

Dette er solidarisk politikk. Det er å solidarisere seg med hva landet trenger. Det er ikke gi-bort-politikk, men et grunnlag som økonomien kan stå på.

Sosialister benekter alltid at skattelettelse har dynamiske virkninger. (De har derfor sjelden tatt sjansen på å prøve.) Men nå vil endog sosialdemokratene i Sverige senke inntektsbeskatningen. Og Veckans Affærer har studert hva som vil skje når marginals kattene blir senket til 50 prosent. Det viser seg at en stor del av skattebetalerne - hver tredje -

er blitt mer interessert i å arbeide overtid, eller å ta ekstra arbeide. - Dette kommer til å slå sterkt ut på antallet arbeidstimer i Sverige, sier Veckans Affärer. - Sverige kan få bukt med kroniske flaskehalser, ikke minst i sykeomsorgen.

Vår regjering er allerede i gang med å senke skattene. Og særlig skatten på arbeidsinntekt. I første omgang senker vi marginals-katten fra 62 til 59 pst. I neste omgang fra 59 til 56 pst. Og vi skal videre. Her hjemme vil det dessverre skje mot Arbeiderpartiets protester. Men det vil skje likevel.

(Den som gjør en innsats skal ha mer igjen for å gjøre det. Vi vet at ingen finner det rimelig å skulle beholde mindre enn halvparten. Derfor har den harde marginals-katten vært så skadelig, den skader arbeidsviljen og skader samfunns-moralen. Skattene må være utformet slik at de gir det best mulige resultat for hele landet. Og samtidig må de være slik at folk oppfatter dem som rimelige og rettferdige. Flere penger som beholdes i privat sektor betyr ikke bare større økonomisk vekst. Det betyr også at mennesker og markeder blir bedre i stand til å løse sine egne problemer.)

Det er en klar sammenheng mellom skattenivå og overføringer fra staten: Jo mer som tas i skatt, desto mer trenger staten å reparere det gjennom overføringer. Lavere skatter gir derimot grunnlag for å kreve at folk tar større ansvar selv. Med større ansvar for ens egen situasjon føler man også større omhu for hvordan pengene blir brukt, og hva man får igjen for dem.

I Regjeringens arbeidsopplegg er dette et hovedtema - å satse på menneskene og markedene.)

Det er samspillet mellom en sterk privat sektor og en effektiv - ikke en utflytende - offentlig sektor som

skaper et godt samfunn. Balansen er blitt tippet for langt over i retning av det offentlige, og må nå rettes opp. Vi må konsentrere oss om hva det offentlige kan best - og hva det har plikt til å gjøre. Det Staten gjør, skal den gjøre godt. Vi skal ha gode skoler og universiteter, et sterkt forsvar, et effektivt politi, et førsteklasses helsevesen. De endringer vi har gjort i departementsinndelingen skal bidra til at Staten kan prioritere bedre, og arbeide bedre. Men Staten skal styre unna de oppgaver som andre løser bedre.

Samtidig må vi utvikle det individuelle ansvar. Vi kommer ingen vei uten individuelt ansvar. Dette går langt bortenfor økonomien. Det gjelder holdninger til selvdisciplin og omtanke for andre. Det gjelder hvordan vi oppfører oss overfor hverandre, og overfor samfunnet.

P.G.Gyllenhammar ga nylig uttrykk for bekymring over sviktende etiske holdninger blant svenske næringsdrivende. Det er de samme tendenser som bekymrer oss her hjemme - og som må bekymre næringslivet selv, aller mest. Men Gyllenhammar ble spurt om han ville ha et strengere regelverk, nye lover. Nei, sa han; hvis et menneske ikke har med seg fra sin egen bakgrunn forskjellen mellom rett og galt, vil han ikke få det gjennom offentlige reguleringer. Han må ha det med seg.

Vi må bygge opp samfunnet slik at hver enkelt av oss får det med seg: Forskjell på rett og galt, omtanke, respekt, selvdisciplin. Og vissheten om at samfunnet ikke unnskylder alt. Folk skal vite at de lever i et samfunn hvor skikkelig adferd blir påskjønet og lovbrudd blir straffet.

Dette kan høres ut som et program for gjeninnføring av gammeldagse borgerlige dyder. Det er på mange måter et program for gjeninnføring av de borgerlige dyder. Mye var dårlig i de såkalte gamle, gode dager. Men det fantes noen kvaliteter i dem som holdt samfunnet sammen og individet på plass i fellesskapet: Personlig

uavhengighet. Gjensidig ansvar, yrkesetikk. Respekt for loven. Stoltheten ved å klare seg selv og ikke ligge andre til byrde. Betydningen av å kunne noe. Krav til kvalitet, krav til seg selv, hensyn til andre.

Disse egenskapene må vi bygge opp under - vi må gi vekstvilkår for dem på alle plan. Vi må gi folk ansvar for å få dem til å ta ansvar - vi må stole på dem for at de skal stole på seg selv.

Vi må ikke være redde for å stille krav - i skolen og i arbeidslivet. Vi skal ikke tåle sluntring og unnaluring, og vi må avvikle ordninger som dekker over det eller oppmuntrer til det. Det er altfor mange slike ordninger. Vi må gjennomgå dem alle, slik at vi sikrer god hjelp til mennesker som trenger det, og stanser andre i å forsyne seg.

Vi kommer også til å gjennomgå en lang rekke støtteordninger for å hindre at de skaper sosialklienter. Regjeringen vil foreslå en innstramning i sykestrygden. Vi gjennomgår regelverket for sosialstøtte. Vi ser på systemet for bevilgninger til asylsøkere. Og på tiltakene for å skape midlertid sysselsetting for arbeidsløse: Virker de etter sin hensikt. Eller virker de tildels mot sin hensikt?

Men sosialministeren er opptatt av mer enn å luke ut misbruk. Formålet er jo hele tiden å kunne bruke midlene riktigere, slik at helsetjenesten og sosialomsorgen blir bedre og rekker lengre. Wenche Frogn Sellæg ser på finansieringssystemet for sykehusene. På bruk av trygdemidler til kjøp av operasjoner og eventuell behandling ved private institusjoner. Utvidelse av prøveordningen med bruk av trygdemidler ved de offentlige sykehus. Anledning for personalet til å bruke sykehusets utstyr og lokaler til privat innsats i fritiden. Mulighetene for mer effektiv drift av sykehusene.

Her er et svært reformarbeide på gang.

Da oljekrisen kom på 70-tallet, begynte mange mennesker å føle at myndigheter og politikere ikke lenger løste problemer. Det var politikken som skapte problemer. På 80-tallet har denne bekymringen overfor dårlige politiske resultater vokst seg enda større. Den farligste siden ved samfunnsutviklingen i dag er kanskje at vanlige mennesker ikke lenger føler trygghet i det daglige. De ser den såkalte hverdagskriminaliteten øke rundt seg. De føler seg også fremmede i et samfunn hvor de føler at lovbrysterne går fri.

De opplever innbrudd og tyverier og hører om alle andres. De frykter at det ikke lenger er noen vits i å ringe politiet. De hører om overfall på eldre. De forstår ikke at gjerningsmenn kan bli sluppet løs omgående, at lokalsamfunn kan bli plaget i årevis av ungdomsbander uten at noen griper inn, at det tar evigheter før saker kommer opp, og at straffene er lave (hva enten dette skyldes loven eller lovanvendelsen).

De er livredde for narkomane som ikke har kontroll over seg selv og som må stjele kontinuerlig - og dermed true dem selv - for å tjene til sin neste sprøyte.

Jeg sier ikke at dette er et korrekt bilde av dagens norske byer og bygdesamfunn. Men mange føler det slik. Og vi vet at deres forestillinger ikke er fri diktning.

Vi må ta dette meget alvorlig. For det dreier seg om menneskers visjon av det gode samfunn. Den visjonen omfatter begreper som rettferdighet, konsekvens og plikt. Summen av alt dette heter orden. Ikke bare slik vi forstår det i uttrykket "lov og orden", men i en videre mening. At det er orden på tingene, orden i tilværelsen.

Derfor er det en sentral oppgave for Regjeringen å forebygge og bekjempe kriminalitet. Den alminnelig rettsfølelse i samfunnet er avhengig av at den negative utviklingen på dette feltet blir brutt. Folk skal føle stor sikkerhet mot å bli utsatt for forbrytelser. Og de skal vite - hvis det likevel skjer - at samfunnets ressurser står på deres side: At lovbrudd blir etterforsket og pådømt, at straffen står i forhold til forbrytelsen, og at straffen blir sonet. Derfor skjermer vi justisbudsjettet. Og vi legger avgjørende vekt på å bruke pengene riktigere; først og fremst slik at flere forbrytelser blir etterforsket og oppklart, at flere saker kommer for retten, og at soningskøene blir avvirket. Om nødvendig ved at to og to fanger må dele celle. De får tåle det.

Hva skaper kriminalitet? Vi finner ofte at problemene har sine røtter i grenselandet mellom Justisdepartementets, Sosialdepartementets og Familiedepartementets arbeidsområder. Vi ser vold som skyldes alkoholmisbruk, ran og tyverier som begås av narkomane: Vi må bekjempe selve misbruket hvis vi noensinne skal vinne kontroll over følgene av det. Jeg har derfor bedt de tre statsrådene - justis-, sosial- og familieministeren - om å samordne sin innsats med sikte på å skape et tryggere samfunn.

Fosdalen - Verran

Fosdalen Bergverk er gått konkurs. Det var en bedrift som gikk med store årlige underskudd, og med lite malm igjen. Spørsmålet var om Staten som eier skulle gå inn med nye, store tilskudd for å holde gående en gruve drift uten fremtid. Vi syntes ikke at det var riktig bruk av midlene. For hver krone som blir brukt til å dekke tap i gammel virksomhet er det en krone mindre å satse på nye aktiviteter.

Derfor velger Regjeringen en annen linje. I statsråd i dag har vi gått inn for å bevilge 25 millioner kroner til et spesielt næringsfond for Verran kommune. Disse midlene kan kommunen bruke til å hjelpe frem ny næringsvirksomhet. Kommunen står også fritt til å vurdere om man vil satse på videre drift ved utviklingsselskapet Fosdalen Industrier. Dette betyr også at vi flytter ledelsen og ansvaret for den videre næringsutvikling i kommunen over til dem som kjenner forholdene - og mulighetene - best.

Samtidig har Regjeringen besluttet å gi midler til en ordning med førtidspensjonering av dem som blir sterkest og mest direkte rammet av konkursen ved Fosdalen Bergverk og stansen i gruvedriften.

Petroleumsaktiviteten utenfor Midt-Norge er betydelig. Draugen-feltet er besluttet utbygd med produksjonsstart i 1993 og plan for utbygging av Heidrun-feltet vil foreligge i løpet av 1989.

Avsetning av gass fra oljefelt (og eventuelt fra gassfelt) er den store utfordringen på Haltenbanken. Rørledning til Østlandet og Sverige, lokal kraftproduksjon eller metanolproduksjon, injeksjon eller rør til Nordsjøen vurderes som mulige alternativ. Myndighetene kan ikke behandle spørsmålet om utbygging av Heidrun før gassavsetningsspørsmålet er avklart.

Utviklingen både på den kommersielle side og i kostnadsanslagene, innebærer at Haltenbanken ikke lenger er like aktuell for leveranser til Skandinavia. (Saken vil ventelig bli tatt opp i Regjeringen med det første.)

Hvis Haltenbanken faller bort som alternativ til Skandinavia, må en finne en annen løsning for en mulig Heidrun-utbygging. Operatøren Conoco vurderer for tiden injeksjon av gassen, ilandføring for å bruke gassen i

et lokalt metanolanlegg eller i lokal kraftproduksjon, eller å koble Haltenbanken med transportsystemet i Nordsjøen. Ingen av alternativene fremstår som den åpenbare løsning.

Spørsmål om et eventuelt metanolanlegg utredes for tiden av Statoil og Conoco på vegne av Heidrunpartnerne. Arbeidet vil ikke være avsluttet før nærmere sommeren 1990. Det er derfor for tidlig å si noe om utfallet. Regjeringen vil ikke kunne behandle spørsmålet om utbygging av Heidrunfeltet før det foreligger en tilfredsstillende løsning for gassen fra feltet.

Oppmerksomheten har de siste ukene vært rettet mot den dramatiske utviklingen i Øst-Europa. Når vi om noen uker går inn i et nytt tiår er vi samtidig i ferd med å legge etterkrigstidens Europa bak oss. Mange av oss har allerede glemt at da vi gikk inn i 1980-årene var det trusselen om en ny kaldfront i øst/vest-forholdet som preget Europa.

1989 kan gå ned i historien som et vendepunkt: Vi har opplevet valg på folkekongressen i Sovjet-Unionen. Vi har opplevet at en forbudt fagforening er blitt regjeringsparti i Polen. Vi har sett det ungarske kommunistparti oppløse seg selv. Vi har sett Berlin-muren bli endret fra en fysisk og politisk barriere til et historisk minnesmerke. Og vi opplevet i går Alexander Dubček tale til 50.000 mennesker i Tsjekkoslovakia.

1980-årene er blitt oppbruddets tiår. Men dermed er ikke jobben gjort. Det er ikke nok å rive ned det gamle. 1990-årene må bli gjenoppbyggingens tiår. Nå står landene i øst overfor enorme oppgaver. Førti års kommunistisk diktatur har sannelig ikke vært noe ideelt

.miljø for å frembringe ekspertise på markedsøkonomi og moderne næringsliv. Heller ikke på hvordan et samfunn bygget på politisk mangfold og demokrati skal utvikles og drives.

I gleden over det som nå skjer må vi huske at det langt fra er gitt at reformprosessen vil lykkes eller at den vil forløpe uten tilbakeslag. Meldingene om den økonomiske situasjon i Sovjet-Unionen og Polen er foruroligende. Advarslene fra de tsjekkosllovakiske militærlederne gir grunn til bekymring.

Det er da også denne usikkerhet - og vår egen interesse i at reformprosessen skal lykkes - som har ført til at de vestlige land nå mobiliserer kreftene.

I denne situasjon nytter det ikke for oss å spille tilskuerrollen. Vi kan ikke - slik Fremskrittspartiet gjør - si at polakkene får greie seg selv fordi vi har andre oppgaver å bruke pengene på. Dersom Polen, Sovjet-Unionen og de andre landene i øst ikke lykkes i sin reformpolitikk - og den muligheten er til stede - da rammer det også oss. Det vil svekke våre utsikter til å bygge opp nye samarbeidsmønstre i Europa. Det kan redusere mulighetene til å møte presserende fellesoppgaver - som internasjonalt miljøvern. Og - ikke minst - det kan undergrave arbeidet med å redusere den militære spenning ytterligere og dermed - på sikt - de ressurser vi i øst og vest benytter til militære formål.

Dermed er det ikke slik at den støttepakken til Polen på 220 millioner kroner som mandag ble vedtatt svekker våre muligheter til å løse oppgaver her hjemme. Tvert om kan det arbeid vi i dag nedlegger for å bidra til reformene i øst på sikt frigjøre ressurser og sette oss bedre i stand til å løse hjemlige oppgaver. Vi må vende oss til å se sammenhengene i vår politikk. De ytelser vi selv gir i dag utgjør i realiteten gode

investeringer i en tryggere og bedre fremtid også for oss.

Regjeringen akter å fortsette en dynamisk øst-politikk. Det er med dette utgangspunkt vi vil be om å få delta i den europeiske investeringsbanken EF-landene nå har vedtatt å opprette. Og det er på denne bakgrunn vi - under EFTA-landenes handelsministermøte i neste måned - vil be om at Ungarns ønske om en tilknytning til EFTA blir gitt et positivt svar.

Men det er ikke bare på det økonomiske felt at en innsats er påkrevet. De sentraldirigerte landene i øst har ingen tradisjon i å bygge ut samfunn basert på mangfold og demokrati. Også her ønsker vi å stille vår erfaring og vår ekspertise til rådighet. Vi vil derfor ta initiativ til et samarbeid med østlige land også om de politiske sider av reformprosessen. Og vi vil fortsatt spille rollen som drivkraft for å knyttet dem nærmere inn i Europarådets arbeid og dermed styrke menneskerettighetenes stilling og utvikle rettsstaten også i øst.

Så vil nok enkelte spørre: Hvordan kan man vedta en 2 1/2 % økning i forsvarsbudsjettet når den internasjonale situasjon utvikler seg i så positiv retning ? For det første - fordi den politiske utvikling foreløpig ikke er fulgt av en tilsvarende utvikling på det militære område. Det gjelder dessverre kanskje særlig i vår egen del av verden. Den sovjetiske nordflåten tilføres stadig nye og moderne fartøyer. Det er intet tegn til en omlegging i retning av større vekt på defensiv styrke. Og for det andre - ingen av oss ville vel gå til det skritt å annullere den forsikring vi har tatt ut for vår egen bolig fordi vi ikke har opplevet innbrudd på mange år eller fordi vi synes omgitt av mer vennlig innstilte naboer. Selvfølgelig må vi arbeide for at den politiske avspenning nå må følges av militær nedbygging. I Wien presser NATO-landene på for å få en avtale som kan

halvere styrkenivået for en rekke styrke kategorier i Europa. Men inntil vi ser resultatet av forhandlingene må vi selv sørge for å opprettholde et troverdig forsvar. Det ville være et alvorlig feiltrinn dersom vi tok utviklingen på forskudd og dermed undergravet vår egen sikkerhet.